

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
info@ttja.ee

Teie 25.04.2022
Meie 25.05.2022

nr 16-7/19-3332-055
nr 15-1/3653-2

Tuuletraal OÜ meretuulepargi keskkonnamõju hindamise programmi eelnõu kooskõlastamine

Austatud proua Roosimägi

Esitasite Rahandusministeeriumile Vabariigi Valitsuse 19.12.2019 korralduse nr 313 punkti 3.4. alusel kooskõlastamiseks Tuuletraal OÜ täiendatud KMH programmi.

Rahandusministeerium kooskõlastab Tuuletraal OÜ KMH programmi, lähtudes oma pädevusest, alljärgnevate märkustega.

1. KMH programmi korrektsus - KMH programm vajab terviklikult üle vaatamist, keelelist ja sisulist toimetamist

KMH programm (ja aruanne) on dokument, mis on suunatud lisaks ametkondadele ka avalikkusele. Tegemist on olulise dokumendiga, mis on aluseks KMH aruande koostamisele. Seega peab see olema selge, üheselt mõistetav, moodustama ühtse terviku ning olema üheselt arusaadav kõigile asjast huvitatutele.

KMH käsiraamatu peatükis 7.6 „Aruandlus“ on nimetatud aruandele seatud nõuded. Samu nõudeid on otstarbekas rakendada ka KMH programmile. Näiteks aruanne peab sisaldama kõike seda ning ainult seda, mis on vajalik mõistmiseks, kuidas lõpptulemuseni jõuti. Aruanne ei tohi olla üle kuhjatud järeldusteni jõudmise seisukohalt mittevajalikuga. Asjaolule, et kaldutakse seda tegema, eriti kavandatava tegevuse ja taustkeskkonna kirjeldamisega, on juhitud tähelepanu mitmes uuringus, nt Jalava et al. (2010). Samuti peab aruanne olema ühtses stiilis ja üldarusaadavas keeles (terminitele ja lühenditele tuleb anda seletused ja vältida slängi) ning illustratiivne.

Tuuletraal OÜ KMH programm on raskesti jälgitav, kuna info on killustatud, kohati seostamata, joonised osaliselt raskesti loetavad ning puuduvad põhjendused, miks KMH programm erineb kavandatava tegevuse osas hoonestusloa taotlusest¹.

Oleme seisukohal, et KMH programm vajab terviklikult üle vaatamist, keelelist ja sisulist toimetamist.

---

¹ Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3¹ kohaselt keskkonnamõju hindamise eesmärk on anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut.

2. Vastavus kehtivale planeeringule – Tuuletraal OÜ hoonestusloa taotluses toodud mereala ei ole kehtivas Eesti mereala planeeringus ette nähtud tuuleenergeetika arendamiseks sobiva alana

Üleriigilise planeeringu mereala teemaplaneering „Eesti mereala planeering“ kehtestati Vabariigi Valitsuse 12. mail 2022 korraldusega nr 146.². Tuuletraal OÜ on olnud planeerimisprotsessi kaasatud ja seega on kursis tuuleenergeetika ja vesiviljeluse valdkonna suuniste ja tingimustega.

Planeeringu peatükk 4.3 „Hoonestusloa taotlused merealal“ kirjeldab enne 01.07.2015 ja enne Eesti mereala planeeringu algatamist esitatud hoonestusloa taotluste menetlemise õiguslikku regulatsiooni. Nimelt ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus (EhSRS) näeb ette eriregulatsiooni enne seaduse jõustumist (01.07.2015) esitatud hoonestusloa taotlustele. EhSRS sätestab, et enne seaduse jõustumist esitatud hoonestusloa taotlus menetletakse lõpuni taotluse esitamise ajal kehtinud õigusaktide kohaselt.

Samas Ehitusseadustiku (EhS) § 12 lg 2 kohaselt ehitatav ehitise, asjakohasel juhul ka ehitamine, peab olema kooskõlas ehitise asukohaga seonduvate kitsenduste ja planeeringuga. EhS § 44 punkti 1 kohaselt pädev asutus keeldub ehitusloa andmisest, kui kavandatav ehitise ei vasta detailplaneeringule, projekteerimistingimustele, riigi või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule, ehitisele või ehitamisele esitatavatele nõuetele või muudele avalik-õiguslikele kitsendustele. EhS § 44 punkti 1 tuleb vaadata koosmõjus PlanS § 27 lg-ga 4 ja § 14 lg 2 p-ga 12. PlanS § 27 lg 4 kohaselt riigi eriplaneeringu koostamine merealal on PlanS § 27 lg 2 ja 3 nimetatud ehitisele kohustuslik juhul, kui vastaval merealal puudub nimetatud ehitise asukohta käsitlev kehtestatud üleriigilise planeeringu teemaplaneering ning selle koostamisele ei ole asutud. Antud juhul on Eesti mereala planeering kehtestatud ning selles on kavandatud tuuleenergeetika tootmiseks sobilikud alad vastavalt PlanS § 14 lg 2 p-le 12. Tuuletraal OÜ poolt hoonestada soovitav ala ei asu Eesti mereala planeeringuga kavandatud tuuleenergeetika tootmiseks sobilikul alal ja seega pole antud osas taotlus kooskõlas Eesti mereala planeeringuga.

Eesti mereala planeeringu peatüki 2. „Lähtekohad“ kohaselt Eesti mereala planeering on riigi tasandi strateegiline ruumilise arengu alusdokument, mis kavandab põhimõttelisi arenguid mereruumis ligikaudu järgmiseks 15 aastaks. Kuna Eesti mereala planeering kehtestati mais 2022, puudub niipea vajadus uue mereala planeeringu koostamiseks.

Kui kavandatava tegevuse asukoha valiku või toimimise vastu on suur riiklik või rahvusvaheline huvi, on võimalik tuuleelektrijaama, elektrilise nimivõimsusega alates 400 megavatti, kavandada riigi eriplaneeringuga. Arvestades, et Eesti mereala planeering on just kehtestatud, sh on ette nähtud sobilikud alad tuuleenergeetika tootmiseks, puudub kindlus, et algatatakse riigi eriplaneering (vt lisaks PlanS § 27 lg 4). Isegi juhul, kui riigi eriplaneering algatatakse, puudub kindlus, et jõutaks arendajale positiivse tulemuseni. Äsja lõppenud planeerimisprotsessis kaaluti Tuuletraal OÜ hoonestusloa ala tuuleenergeetika tootmiseks sobiva alana, nagu ka kogu muu mereala, kuid kõnealune ala välistati tuuleenergeetika tootmiseks sobilike alade hulgast (vt Eesti mereala planeeringu peatükk 5.6.3 „Tuuleenergeetika arendamiseks sobivate alade kujunemine“).

---

² Eesti mereala planeeringu materjalid on leitavad Rahandusministeeriumi veebilehel: [Mereala planeering | Rahandusministeerium \(fin.ee\)](#)

Seega antud ajahetkel puudub võimalus arvestada sellega, et kunagi on olemas kehtiv planeering, mis ehitusloa väljaandmist võimaldaks. Seda ennekõike seetõttu, et HMS § 60 lg 1 kohaselt loob õiguslikke tagajärgi ja on täitmiseks kohustuslik ainult kehtiv haldusakt. Vähemoluline ei ole siinkohal tuua välja ka seda, et planeerimisprotsessi olemus iseenesest juba raskendab planeeringulahendusega arvestamist enne selle kehtestamist, sest tegemist on kõiki osapooli kaasava avaliku menetlusega, kus peab olema tagatud kuni planeeringu kehtestamiseni võimalus kõiki huve arvesse võttes planeeringulahendust kujundada (vt täpsemalt PlanS § 9-11). See tähendab, et planeeringulahendus võib enne selle kehtestamist oluliselt muutuda igal ajahetkel, kui selleks esineb vajadus. Seega on võimalik tõsikindlalt arvestada planeeringuga ja selles kujundatud lahendusega alles siis, kui see on kehtestatud.

Eelnevalt kirjeldatud ei muuda ka asjaolu, et kaalutusõiguse teostamisel ei tule arvestada üksnes õigusaktidega, vaid kõigi oluliste asjaoludega (HMS § 4 lõige 2). HMS ei piiritle oluliste asjaolude arvestamise vajadust küll vaid sellega, kas asjaolud esinevad kehtestatud haldusaktist või mitte, kuid teatud asjaolude arvesse võtmise üle otsustamisel saab määravaks see, milline on võimalus neid asjaolusid objektiivselt hinnata, sh vajadusel ka tõendada. Nimelt on tuginedes [haldusmenetluse käsiraamatule](#) (lk 28-29) võimalik arvestada vaid faktilisi asjaolusid, mille kohta on võimalik esitada ka vajadusel piisavalt tõendeid. See saab oluliseks ka haldusakti õiguspärasuse tagamisel, kui haldusakti andmise otsuse põhjendustes tuuakse välja mh faktilised asjaolud, mis vastavasisulise otsuse tegemisel määravaks said (HMS § 56 lõige 2). Käesoleval hetkel ei esine ühtegi tõendatavat asjaolu, mis võimaldaks järeldada, et kõnealusel alal planeering algatatakse. Ühtlasi puuduvad igasugused tõendatavad asjaolud, mis võimaldavad järeldada, et planeeringulahendus kujuneb ehitusloa väljaandmist võimaldaval viisil. Seega ei ole käesoleval hetkel võimalik kuidagi arvestada sellega, et ehitusloa väljaandmine võiks tulevikus kehtima hakkava planeeringulahenduse alusel võimalik olla.

Eeltoodule tuginedes palume TTJA-l analüüsida, kas hoonestusloa taotlusega soovitud eesmärgi saavutamine on võimalik. Haldusmenetlus peab olema eesmärgipärane ja efektiivne. Põhjendamatu on läbida ajamahukas ja kulukas haldusmenetlus, kui juba ette on teada, et selle tulemuseks oleks hoonestusluba, mida pole võimalik ehitusloa kaudu realiseerida.

3. Keskkonnamõju hindamise menetluses tegevuste täpsustamine ja täiendavate tegevuste lisandumine

Vabariigi Valitsus algatas 19.12.2019 korraldusega nr 313 Tuuletraal OÜ taotluse alusel hoonestusloa menetluse Liivi lahe koormamiseks [iseseisva taastuvenergiavarustuse ja tehissaartega vesiviljeluse taristuga](#). Taristu koosneks 76 tuulikust koguvõimsusega 380 MW, merel paiknevast alajaamast ning sellesse ühendatud elektrikaablitest, elektri ülekandesüsteemist kuni maismaal paiknevasse liitumispunkti (põhivõrgu alajaama) ning 31 rannakarbi kasvatusel alast.

KeHJS (31.12.2011 redaktsioon) § 11 lg 11 kohaselt kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise algatamise korral [peatub tegevusloa taotluse menetlus keskkonnamõju hindamise aruande heakskiitmiseni](#).

3.1. Tegevuste täpsustamine

- KMH programmi peatükis 2.1 „Arendaja eesmärgid“ on märgitud: „*Reserveerida tehisaarele ruumi vesiviljeluse järeltöötuse jms ehitiste projekteerimiseks, sellele hoonestusluba taotlemata.*“.
- KMH programmi peatükis 2.2.1 „Taustinfo ja ajalugu“ on märgitud: „*2021.a. tegi Tuuletraal suure tehnilise täpsusastmega alternatiivse joonise, vt Joonis 7, kasutades 50*

tk x ca 14 MW = ca 700 MW, mis on alternatiiviks #2, ning lisaks juhindudes ka sõltumatu arendaja valguskaabli projektist.

- KMH programmi peatükis 2.2.1 „Taustinfo ja ajalugu“ on märgitud: *Tuuletraal analüüsis ja sai 2013.a. hoonestusloa menetlemisel ametkondade arvamused 5-le „tootmissaarele“. Juhul kui uus kavandatud alajaama kompleks (st HVAC trafoalajaam/HVDC konverteralajaam/vesiniku tootmine/hoiustamine/tagasikonversioon) ei mahu kompaktselt raudbetoonvundamendile rajatud platvormile, siis on võimalik kaaluda ca 20 - 22 m sügavasse vette ühte 100 m diameetriga tehissaart, mis tekiks ringikujulise kraavitaolise süvendi (toroidi) kaevamisel ringi keskele kokkukuhjatud pinnasest mahuga ca 500 000 m³ (toroidi maht m³ = tömpkoonuse/tehssaare maht m³)/.*
- KMH programmi peatükis 2.3 „Kavandatu ja selle reaalsed alternatiivsed võimalused“ on märgitud: *„Alajaama, vesinikutehnoloogia ja -mahutite ning karbitöötuse reservala kavandatakse kas kompaktselt raudbetoonvundament-platvormile või 200 000 – 1 000 000 m³ tehissaarele võimalikult sobiva merepõhja sügavuse ja geoloogiaga asukohas. Kaalutakse ka viieterhülge poegimissaare rajamist akvatooriumi lõunaserva.“.*

Palume TTJA-l selgitada, kas KMH menetluses, olukorras, kus hoonestusloa taotluse menetlus on peatunud, on võimalik tegevusi täpsustada. Kui on võimalik, siis palume selgitada millele tuginedes, millistel juhtudel, millisel määral ja millises mõju hindamise etapis.

Kuna hoonestusloa menetlus on peatunud, KMH menetluses täpsustatakse hoonestusloa taotlust, siis hoonestusloa taotluses esitatud info pole enam täpne. Oleme seisukohal, et sellises olukorras peab olema selgelt ja üheselt mõistetavalt arusaadav, milline on kavandatav tegevus, millele mõju hinnatakse.

3.2. Tegevuste täiendamine

KMH programmi peatükis 2.2.1 „Taustinfo ja ajalugu“ on märgitud *„Tänapäev, st alates 2021. - 2022.a., kavandab TT lisaks tuulikutele ka H2 tootmist/salvestamist ja H2-ga elektriijaama väljundvõimsuse juhtimist ning arvestab oma plaanides nii traalpiüdjate, rannakalurite kui ka valguskaabli arendajaga ning kavandab töökohti ja investeringuid ümbruskonna omavalitsustesse.“.*

Palume TTJA-l selgitada, kas KMH menetluses, olukorras, kus hoonestusloa taotluse menetlus on peatunud, on võimalik täiendada hoonestusloa taotlust uute tegevustega (nt vesiniku temaatika lisamine). Kui see on võimalik, siis palume selgitada mille alusel, milliseid menetlustoiminguid see eeldab (nt kas on vajalik hoonestusloa menetluse peatumine selleks katkestada). Samuti palume selgitada, kas lisandunud tegevuste korral jätkub nende menetlus olemasoleva hoonestusloa menetluse raames, sh hoonestusloa esitamise hetkel kehtinud õigusaktide alusel. Kas lisandunud tegevuste korral peaks olema võimalik esitada taotlus sama avaliku veekogu osa ehitise jaoks koormamiseks?

4. Tähelepanekud KMH programmi osas

4.1. KMH programmis käsitletavat alternatiivid peavad olema reaalsed alternatiivid, st elluviidavad. Selgusetuks jääb, kas alternatiiv nr 2 (tuulikuid 50 tk x ca 14 MW = ca 700 MW) on reaalne alternatiiv arvestades riigikaitsealisi kõrguspiiranguid. KMH käsiraamatu peatüki 6.4 „Alternatiivid“ kohaselt ebareaalsed alternatiivid tuleb edasisest käsitlusest kõrvaldada kavandamise ajal, et vältida põhjendamatu tööd.

4.2. KMH programmi peatükis 2.1 „Arendaja eesmärgid“ ja peatükis 2.5 „Vesinikutehnoloogia“ on märgitud: *„TT projekteerib perspektiivse ruumi H2-gaasijuhtme mahutamiseks kuni Virtsuni (sh kaitsevööndite maksimaalne kattumine,*

maabumislahendus jms), paralleelselt TT (ELERING-i) elektrijuhtmetega, koos hoonestusloa taotlemisega. Üle 16 bar H2-gaasijuhe vajab riigi eriplaneeringut, mille algatamist TT sooviks sobivas ajalises raamistikus.“. Jääb selgusetuks, kas käesoleva hoonestusloa menetluses soovitakse hoonestusluba gaasijuhtmele ning kas praeguses KMHs hinnatakse sellega seonduvaid mõjusid.

- 4.3. KMH programmi peatükis 2.2.3 „Trassid ja liikluskorraldus“ on märgitud, et liitumine põhivõrguga toimub mere- ja maismaakaabliga Virtsu alajaama või AS Eleringi merevõrgu sõlmalajaama. Programmi lugedes jääb mulje, et Läti liitumist enam ei kavandata. Selgusetuks jääb, miks selles peatükis on esitatud joonis 11 „Läti merealplaneering 2030 ja 330 kV õhuliin“.
- 4.4. KMH programmi peatükis 2.3 „Kavandatu ja selle reaalsed alternatiivsed võimalused“ on märgitud, et karbitöötuse reservala kavandatakse kas kompaktselt raudbetoonvundament-platvormile või 200 000 – 1 000 000 m³ tehissaarele võimalikult sobiva merepõhja sügavuse ja geoloogiaga asukohas. Selgusetuks jääb, mis on vaja kavandada karbikasvatuse reservala olukorras, kus karbikasvatusest on loobutud.
- 4.5. KMH programmi peatükis 3.3 „Kohalikud strateegilised dokumendid“ on ekslikult nimetatud Läänemaa valla üldplaneering (õige on Läänemaa).
- 4.6. KMH programmi peatükis 4.3.4 „Kalad“ on esitatud joonis 29 „Räime kudealade paiknemine ja kuderännete suunad“, mille andmed pärinevad aastast 2005 (Allikas: T.Raid ja H.Špilev, ptk „Räimest ja räimepüügist Liivi lahes“, Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut, „Liivi lahe kalastik ja kalandus“, 2005.). Juhime tähelepanu, et saadaval on uuemad andmed, mida soovitame KMH aruande koostamisel kasutada, vt täpsemalt [Eesti mereala planeeringu mõjude hindamise aruande](#) joonis 4.2.1-1. „Räime võimalikud kudemisealad“ (allikas: Pan Baltic Scope).

5. KMH programmi vastavus Vabariigi Valitsuse korraldusele, millega algatati Tuuletraal taotletud hoonestusloa menetlus ja KMH. Vabariigi Valitsuse 19.12.2019 korralduse nr 313 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ punkti 3.9 kohaselt hoonestusloa menetluses ja keskkonnamõju hindamisel tuleb arvestada Pärnu maakonnaga piirneva mereala planeeringu tingimusi ja Vabariigi Valitsuse 25. mail 2017. a algatatud koostamisel oleva üleriigilise mereala planeeringu tingimustega. Eeltoodule tuginedes märgime järgmist:

- 5.1. Palume läbivalt üle vaadata ja vajadusel uuendada Eesti mereala planeeringuga seonduv info (nt joonis 27, mis on 2019. a seisuga).³
- 5.2. KMH programmis on üheks alternatiiviks (alternatiiv 2) tuulikud, mis on toruvai vundamendiga (HWT). Eesti mereala planeeringu peatüki 5.6.2 „Tuuleenergeetika arendamise lähtekohad“ kohaselt planeeringus on tuuliku vundament tüübilt gravitatsioonivundament või sellega mõjudelt sarnane. Peatükis „5.6.5 Tuuleenergeetika suunised ja tingimused“ tingimuste punkt 4 kohaselt juhul, kui tuuleenergeetika arendamise mõju teiste tehnoloogiate puhul on hinnatud käesolevast, gravitatsioonivundamentidel tuulikutel põhinevast lahendusest eeldatavalt suurem, tuleb koostada uus planeering asjakohasele osale merealast ja leida teistele tehnoloogiatele sobivad alad. Seega palume toruvai vundamendi mõjude hindamisel anda hinnang muuhulgas ka selle mõjude sarnasusele gravitatsioonivundamendi mõjudega.

---

³ Materjalid on leitavad Eesti mereala planeeringu portaalis <https://mereala.hendrikson.ee/>.

5.3.KMH programmi kohaselt hinnatakse vesiniku tootmise ja maismaale transportimisega seotud keskkonnamõjusid. Eesti mereala planeeringu peatüki 5.6.1 „Taastuenergia tootmise suunised“ suuniste punkti 2 kohaselt pikemas perspektiivis on otstarbekas kogu Eesti merealal kaaluda laiemaid võimalusi taastuenergeetika tootmiseks (nt vesiniku-, päikese- ja laineenergia). Planeeringu koostamise vajadus taastuenergeetika laiemateks tootmisvõimalusteks otsustatakse lähtuvalt konkreetsetel ajahetkedel kehtivast õigusruumist. Juhul, kui hoonestusloa algele taotlusele on võimalik lisada täiendavaid tegevusi, siis sellega seoses märgime, et kuna pole teada vesiniku tootmise tehnoloogia ja sellest tulenev ruumivajadus, siis pole võimalik hetkel anda hinnangut planeeringu koostamise vajaduse osas.

6. Tehissaare rajamise osas on vajalik koostöös Siseministeeriumiga

KMH programmi materjalidest nähtub, et menetlusesse on kaasatud ka Siseministeerium. Juhime tähelepanu, et Siseministeeriumi kaasamine on vajalik ka edaspidi tulenevalt mh tehissaare kavandamisest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaia Sarnet
regionaalvaldkonna asekancler

Eleri Kautlenbach 611 3228
Eleri.Kautlenbach@fin.ee

Sama: Siseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium